

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Epistola ad eosdem

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

Sequitur alia epi

stola ab eodem cancellario missa eisdem studentibus collegij nauerre parisiensis.

Ecce pariter vobis vestris socij & fratres dilectissimi. Sup siquidem ad vos vnam excogitationibus meis litteris exposui. Hoc bonum precipue monens. quoniam electioribus doctrinis vestrum studium insudaret. Neque enim haberis necesse in ista virginitate in luto aurum querere. aut ex sterili doctrine petra sugere mel oleumque de saxo durissimo. Super addidi colendum sic intellectum esse. ut in cultus et aridus minime desereret affectus sed transiret in affectum cordis. Rescripsistis ista beneuole vos accepisse. et ut tale aliquid pluries agere postulastis. Sic fiat. Accipite rursus aliud quod ex familiari vobiscum allocutione meum alleuet studium. quod animi indignabundo luctu plenus exoneret. amaricationis bilem euomat. cui tamen usque quaque sua non desit utilitas. Olim plurimae sed nonissime crebraeque perfidiae in quodam ocio aduersae valitudinis meae pia meditatione recogitavi statum almae vniuersitatis parisiensis. matris meae. ut absentiam meam ab ea ego vnus ex filiis eius minimis mentis praesentia compensarem. Occurrunt animo multa spe in ea preclaris laudibus attollenda. Aspiciat quippe tanquam coruscus quidam sol spiritualis ecclesiasticam machinam irradians. errorum quoque tenebrosas caliginis. sua nitenti puroris fulgore dispergens. Vides insuper quasi fluitare ille paradisi. in quatuor praecipuis irrigans vniuersam superficiem terre. Sed heu hic nihil apud nos ex omni parte beatum. Ingerunt se rursus cogitationi meae non pauca lugubria. et quae seueram correctionis aure meditationis manu exigunt. quae est illud quod praeterea opinionum atque sententiarum praualitates quaedam illic nimis pertinaces praestrepunt. quae et studium veritatis interrumpunt plurimum. et totum vniuersitatis corpus actuosum in quietem et parum modestum. et tumultuosum magis quam sua requireret praesessio constituit. Ab his in quibus errationum praesertionumque fluctibus veli vos quantum exiterit alienos effici. Neque frustra niti omnes recuperare conatur in praecipuos puerorum praesertim vbi ex altiori trabunt suae factionis aut improbitatis originem. Capite quod dico. alioquin non par vobis. non quae securitas et studio vestro non quae decem tranquillitas deorum

bit. Obsunt praeterea praualitates quaedam affectus. et vincendi praerogativa animositas. personarum insuper nationum. vel praerogativa. vel contentio. Non enim sinunt ambulare in domo domini cum sensu. per veritatis atque caritatis iter. quod commune. pacificum. et a talibus expeditissimum esse debet. Cum christo enim neque advena. neque scitba. neque barbarus. Alium subinde in christo cerno vniuersitatis studio defectum. et hunc quidem maximum. Iste est circa iuuenum disciplinam in moribus. et in fundamentali praerogativa suorum eruditione non mediocri defectus. aut error. age te hoc ut plimum nimis exuberanti pedagogorum multitudine. quorum aliquid salua laude bonorum. et absque contumelia cuiusque dixerim. vel ceca ignorantia. vel segni negligentia. vel questuosa maleque placente adulatione. vel inepta leuitate. vel quod intolerabiliter pestiferum est contagioso puerissime vite exemplo ipis suis scholaribus nocui sunt. a quibus non extirpantur malas inclinationum radices. sed nutriuntur et augmentantur. dum vel corrigere eos ne abeant eximelcunt. vel quae religio. pietasque fordet eis et suum indignum officio deputantalia suos edocere scholares. aut quoniam verentur ne doctores illis. quod negligunt. incidunt illud imperperum pueris etiam notissimum. Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum. Sic adolescentie frenata laxant. sic eunt in ad inuentionibus suis dimissi sunt desideria cordis eorum. et praerogativa auia ruunt praecipites. Fuit etiam contumeliosus. vagi. petulant. tes iobediens. praerogativa ad inimicicias inferendas impatientissimi ad illatas. irreligiosi praerogativa. nihil amplius a paganis quam christiana religione praerogativa. Postremo ut de quibusdam Judas apulus ait. Daucle sunt. vel ut vulgus loquitur sacci carbonum. alter alterum pessimis modis maculantes. Sed et quales. domi sunt foris in praerogativa palam faciunt. vbi per summa quae ibi obseruanda erat morum modestia. insolentissimis atque inconscribilibus sibilatiombus. gestibus et obmurmurationibus omnia confundunt et verbum dei cum suo euangelisante probrose spernunt. impediunt. turbant. et obrupunt. Recipuum existimandum est illud incommodum. quoniam satis est scitum illud. Ar. Non parum refert iuuenem sic vel sic assuescere. Et quae certe ex adolescentibus fuit iuuenes atque viri postmodum non tamen iustiles reipublice vniuer

2

fitatis. sed ipius etia; totum corpus fedat/
lacerant q; et in bonoz pncipem crudeliter
seuiunt. Quid sane mirandū si ex discipulis
discipulis sunt perniciosi doctores? Neq;
gradus collatus adimit sed nequiciam au
get potius ex supbia vel latentem foris p/
dit. Deniq; sicubi nutat fundamentuz do
ctrine/ideo q; p; opere impfecte vel inep/
te collocatū extitit. q; qd amplioris sciētie
sup edificaueris vacillare minus q; habere
solidi roboris necesse est. **¶** Nec in ipa me
ditatione mea video/et cōfundo: plangor
simul et lactu cōcutior. et vltra quid agam
qualiter ve pvideam/quib; vtiliter conque
rar non satis inuenio. **S**criberem hec ip/
sis sigillatim pedagogis. sed immēsus eē
et apud eoz plurimos nullū habeo mutue
cognitionis seu familiaritatis cōmeritum
Scriberem ad omnes collectiue. sed vide
te ne stulto labore cōsumeret. qm̄ et parui
tatis mee zelum plures eoz more suo vl' ir
riderent vel ei succēderent/vel de psumptio
ne culpārent. **C**redite mihi amarissima est
veritas. sed nescio quo pacto apud nullos
eoz amplius q; apud literatos qui sapien
tes sunt in oculis suis. apud quos omis vl'
admonitio caritatiua / vel fraterna corre
ctio cōtumeliose et vindicande deputat in
iurie. **P**ostremo p'dicarem talia adolefcenti
tibus ipis. sed me absentem scitis/et ipi mo
nitoribus asperi sunt vt **Flaccus** ait/atq; ob
vehementissimos passionū strepitus/ob/
surderent veritati. **N**eq; verbis rudes eru
diri pnt. stulticia colligata est in corde pue
ri ait. **S**apiens. sed virga discipline fuga/
bit illam. virga dicit non verba. **¶** **T**ertio
defectus acriter viget animū qui nouit sb/
ortus nō paruo dedecore in vniuersitatis
gloria maculā ponit. **P**luries itaq; relatio
fide dignoz mihi tam ppe q; remote degē
ti significauit deesse frequenter sermones i
vniuersitate. etiam dominicales ad cleruz
q; nup aliqd monstro simile et pene into
lerabile semel accidisse visum extitisset. **L**o
go: tum et hoc/tum et alijs quibusdā illā
deslere scissuram miserabilem et mutilatio
nem luctuosam/partis non modice vniuer
sitatis p'sertim a sacra theologie fa
cultate. cuius scissure cām pbuerunt illius
de monte sono erronee temerariez impie af
sertiones. **N**olo puter aliquis me hoc loco
iustificatiōem seu defensionē partis illi' q;
dep'ylla vel auulsa est/suscepisse. fratres p'

dicatores loquor. **V**iderint ipi quid egerit
ego enim fidenter et cōstanter affirmo con
demnationē erroz p'sati de monte sono rō
nabiliter et catholice factā. que dum deferre
tur in romana curia. ego ipse baccalari' cur
sor tunc existens cū ceteris p'cellentissimis
atq; sapientissimis viris ab vniuersitate le
gatis p'sens interfui. **S**ed nunqd q; cecide
runt nō adijcient vt resurgant. quin etiam
pia mater vniuersitas hec q; hactenus filij
irata est. nūquid tandem mē recordabitur
aut cōtinebit in ira sua mias suas? **N**ūqd
tot oues pascue sue si deliquerint aut erra
uerint/eternaliter abijcet? imo etsi redire
cōtemnerent. exemplū xp̄i p̄i pastoris imi
tandū erat vt quereretur. et pia quadam vi
olentia ad ouile p'prium obnitentes traherē
tur. q;to amplius dū id totis vt dicitur affe
ctibus et votis expostulant et p'cant. **A**t vis
dere mihi videoz quosdam nō fm scientiā
zelum habentes qui mox obijcient **P**ara
ti inquit sumus eos suscipe. pacem refor
mare. sed integritas fidei sed vniuersitatis
honor. sed ipius demū indemnitas a labo
ribus et expēsis p'termitti nequa q; pnt **A**t
uero non sic loquor vt talia iudicem negli
genda. nego tñ illa tanta seueritatis animo
sitate require debere/et ad vinum vt dicitur
nūsecari qd in illo de sillana victoria di
ctum est. excessit medicina modū. **C**hristia
ni sumus et in schola caritatis quodidie ver
samur sub illo qui ait. **D**iscite a me qz mi
tis sum et humilis corde. **E**t nisi remiseri
tis peccata rē. **E**rgo nō tam qd liceat ex iu
ris rigore/et quid expediat exquirat. **C**ete
rum memoriter teneo/cur et qualiter p'mi
tus ab vniuersitatis cōsortio/via quadam
indirecta segregati sunt fratres p'dicti **S**ta
tutū enī et cōclusum erat vt omnis gradus
et honoris in vniuersitate expers fieret/ q;
quis nō iuraret tenere cōdemnationē sup
errorib; p'dictis ab vniuersitate p'us. de hic
ab ep̄o p'isien' factā; **D**istulerūt hoc a ger bac
calarij fratribus p'dictis tunc expediendis
causantes se a superioribus suis licentiam
ab hmōi p'stationem iuramenti necdū pe
tisse vel babuisse. **E**t hac origine neq; gra
dus neq; cathedram neq; sermones poste
rius adepti sunt. **A**udini tñ expost aut om
nes aut plurimos eoz ad p'sate conditionis
adimpletiōem p'sto fuisse. q; si etiā nūc vel
lent nō videretur penitus nō admittendi.
Astenderent o vti nam omnes/et benigna

Epistola missa studentibus

recognitione secum tractarent / quia qual' ve
lactura spūalis est et fuit / tot hactenus ser
mones / tot lectiones / tot salubres instru
ctiones / in vniuersitate et alibi exide cessas
se. Quinetiam natural' pietas exigit vt mī
filio aberranti. et corpus mēbro egrotanti
cōpassione moueat. Deinde considera dā
num. p̄p̄ius in sermonibus. in p̄positionibz
et alijs. tum audi monitionem metro com
prehensam. Si nō vis alijs p̄cere / parce tibi.
nec loquar verationes. opprobria et car
ceres. ab illis quos loq̄mur platas / q̄ tū mā
fucos et benignos estimatores ad miseri
cordiā velocius impēdēdam deflecterent.
Passa est ex aduerso fateor vniuersitas la
boz et expensarum damna plurima. ipa tū
meo iudicio leuiter obliuiscenda aut cōtē
nenda sunt p̄ cōmercio pacis. p̄ fraterna re
cōciliatione. p̄ reintegratione tante p̄ris ab
rupte. nūmō fidei sua integritas. et vniuer
sitati suus honor p̄maneat vel fallos l' fat
est. **Exclamabunt** fortassis ad hec pluri
mi eiusdem mecum esse sine. qm̄ pacis zela
tores aut sunt aut videri volūt. Vereor tū
dum ad excusationē ventū erit. quibusdā
eoz. nihil qd̄ offerri possit ad reconciliati
onem eius sufficiat / quin assidue calum
nientur vel fidei vel vniuersitatis bono
rem non seruari. ita demū neq̄ recōciliatio
vnq̄. neq̄ pax habebitur. **Ceterū** nō sum
tam insolens vt vsurpem diffinire quo pa
cto ea q̄ p̄diximus fides sc̄z et vniuersitatis
honor illesi manerent. Hoc vnū apud me
persuasum firmiter habeo. posse ista etiam
de facili contingere. si ad hoc non dicā om
nes. nō dicam multi sed paucissimi devni
uersitate cum paucis fratribz recta integra
q̄ voluntate operam dare voluerint. Quod
si ex corde noluerint quicqd̄ ora blanda lo
quantur / nulla via nullis p̄cibus / nulla ob
latione idipm̄ valebit obtineri. **Cur** ita nū
mirum semp̄ allegabunt hanc esse cām fidei
nec ex ea posse quicq̄ remittere. **Quid** igit
reliquum est mihi vt apud semetipm̄ q̄s
q̄ redeat constituat ante cordis oculos lu
ctuosam hanc scissuram cum p̄eritis incō
modis. **Videat** diligenter et acriter ad re
parandam hanc iacturam / q̄tum facultat̄
aut gratie donum / desup̄ acceperit tūc om̄i
deposito cōtentionis studio inquirat pacē
et p̄sequatur eam. hoc est qd̄ nunc agere sa
rago. hoc est qd̄ p̄ vice mea his inscrip̄is of
fero. Porro q̄tum p̄ficiam vel obero proz

sus in incerto fluctuat anim' / noui pub
licos hoim mores / noui q̄ta iudicioz sni
arum q̄z varietas / noui q̄ implacabiles in
domabiles q̄z regnant in quorūdā cordibz
affectiones / q̄tum vigeat i eoz linguis ob
loquendi libertas effrenis q̄lter in opibz
p̄sequendi bonos / feroc licētia defeuat. no
ui deinde quā paucoz est bona et sollicita fi
de que Iesu xpi non q̄ sua sunt querere.
Hec vt scripta studui nō in publicum. sed
ad paucos traducere q̄s p̄desse nō obeē cō
fiderem. **Oblatrabant** scio si ad quosdam
scripta hec delata fuerint ferentes indigne
imo p̄ scelere vel mutabilitate deputantes
q̄ pacem iacobitarum videar optasse aut p̄
ea verbum scriptum ve fecisse. sed libera vo
ce fatebor nec illud vnq̄ pudori depurabo
me nūc et p̄us olim sp̄ dū modeste volui vt
opraui / reconciliatiōem ipoz in medijs et
libz optauisse. **Pereant** qui de nra matris
aut mistici corporis feda mutilatione gloriā
tur / q̄ non sanationi student / sed medelam
querentibus crudeliter irascuntur / et q̄ addi
uifoz magis q̄z pulcerrimā vniōem demo
niaca impietate pellunt / quoz p̄secutio si
pgunt in pacificos vnitatis amatores fu
ere sp̄gnēde est. et generoso aiōsebtur / pede
calcāda hoc p̄uifio ne dānos' inde nascat
vniuersitati vel republica scandalū / hoc ē
qd̄ vebemēter p̄miescēdū censeo mag' q̄z
p̄secutiōem p̄riam. **Hunc** et alias enitavi
palam dicere l' agere aliq̄ q̄ dicēda vel agē
da suggerebat zelus meus / nisi mihi mēto
verat in eis et deuotus. vestrū igit erit has
quales q̄z l'ras vel p̄dere vt obtegere. **Dedu**
cere rem ad q̄sdam qui extra sunt / vel penit
tus omittere. **Atū** quis scit si p̄p̄ius as
pirabit deus / et dabit voci sue vocē / vtrū
ex hac rememoratiōis occasione / vt audi
entes audiant / et intelligētes intelligāt / et p̄
bono pacis adipiscēdo / benigniori mente
laborent / hoc ē qd̄ dep̄cor / qd̄ supplico / qd̄
p̄ illū q̄ pax nra est obtestor. **In** quo bene
valete mei memores / in oīoibz vris. scri
ptum **Brugis.**

Finit.

Ancipit apologeti

ca siue nra venerabilis m̄grī Johānis
de Berson sacre theologie doctoris egregij
et cācellarij p̄ficiē. ad quēdā monachū do
mus carthusie maioris querentes. **Utrum**
licitū foret p̄ studio lectionis et exercitij spi

ritualis conuentum et plicitatem diuini officij dimittere. Et q̄ libri cēt fructuosius frequētandi. In qua q̄dē r̄isina p̄mo epla ris p̄mittitur plogus post subnectitur decem et octo consideratiōes. In q̄m̄ p̄mis. xij. suadet cenobitica stabilitas. et arguit suspecta loci seu cōuentus mutatio p̄tertu seu colore maioris q̄eris et p̄fectus. In reliq̄s uolunt consideratiōib̄ agit de libris a monacho in diuino officio et regularib̄ obseruatiōib̄ cōtinue occupato frequētandis.

C Rana uobis et par. Si inimicos iubemur diligere q̄to magis eosq̄ nos diligūt i ueritate et sinceritate salutis. Nihil quippe ita debitū/nihil plus nature cōsentaneum uihil efficacius ad diligē q̄ redames si a maris. et ames ut amaris. hoc est enī amari uolūti p̄oculū. Seneca teste sine ueneficijs sine carmine. Si uis amari amari. Durū idcirco uideri potuit uerbu illud v̄re caritatis de me et ad me. quis phibet etiā non amantē diligere. sed fuerit hoc dicitū licentia f̄monis amorosi q̄ legē nescit. nec se capit sepe. Veniā ad alia sup̄ q̄b̄ illico rapuit aīn̄ me stilo currete cōsideratiōes uel delicta aliq̄s annotare p̄ncipib̄ anecdotas. Superpeteb̄ alie cōsideratiōes p̄les sed lassitudo corporis et formido redij cōpescuerūt scribēte. Sane suadeo p̄mū totū religiōis studiū transire in affectū cordis. nō tamen accipio p̄ affectū q̄lēcūq̄ sed sanctum et castū. Nā transibant illi de q̄b̄ p̄s. loquit̄ i affectū p̄auū. dū p̄dij q̄si ex adipe iniquitatis eoz. H̄z autor de sp̄u et aīa/breue inter ceteras magnas multas a laudabiles cōsideratiōem istā. Affectus inq̄t q̄ est spontanea et suauius inclinatio ad aliud/ tripliciter in nob̄ at̄ditur. s. in sup̄iori p̄te rōis. et in inferiori et in imaginatione. Si sp̄us n̄r seq̄tur affectū p̄mū d̄z hō sp̄ialis. si scōz d̄z hō rōnalis. si tertū d̄z hō aīalis. Poteritis in originali si placet uidere latius. Item q̄ in epla beati Bern. ad v̄ros fr̄es de monte dei. Fuit opinio celebris q̄ rota theologia n̄ra deberet magis cēleri affectiua q̄ speculatiua. Rōem assignat vnus validas. qz iuuenimur redigere oēm intellectū in captiuitatem in obsequiū xp̄i. Plus est igit̄ oīs irelectus theologicē ad cultū xp̄i p̄ caritatis obsequiū q̄ ad speculandum maxime cuz si nis legis sit caritas. Rursum circa monitionē infra delectura doctrinaz. Placet h̄

addere q̄ sermones m̄grales qui sūt succitate p̄ distinctiones valde illuminant intellectū et sine labore graui demulcēt etiā affectū cū inspiciat̄ mo dei uiuus et efficacius ad modū loquētis et cōtinētis eidē se insuadit suauiter p̄ p̄riculas ordinatim. Habet q̄z ueritatem materia circa pene singula psalmoz et alioz diuinoz. v̄ba p̄ exercitio meditationis. Exēpli gr̄a. Beatus uir q̄ non abiit in cōsilio impioz. hic pōt assumi distinctio de beatitudine. Item de uiro. Item de abire. Item de cōsilio. et ita de reliquis. Demū nō est cōsiliū meū ut difficiles q̄es et p̄fundas speculatiōes occupatus in assiduo dīno fuitio sibi assuet̄ intelligēdas ubi requirit̄ ocū maximū ac ingenij uiuacitas cū dispositione uegeta cerebri/ q̄eta et serena ne forte frenesis aut alia incurran̄ in cōmoda. Sufficiūt igitur tractatuli faciles et ad pietatem idonei. Scriptum Lugduni Anno domini. D. cccc. xxvi. ij. Julij. per Job. cancellariū p̄ficiē.

Finit epla.

Incipiunt cōsiderationes ad p̄positū q̄s b̄n̄ cōsiderare debz religiosus in diuinis multū occupatis/ p̄ seruatione conscientie

Consideratio prima.

Religiosus ille cōsideret in p̄mis q̄ dei p̄uidēna q̄ in sua dispositione non fallitur deduxerit ipsum ad ordinem celebrem et approbatū i q̄ia ita profess̄ ē p̄ p̄batōez solentā ut resiliere fas n̄ sit. Faciat q̄d pia n̄citate